

Nr 37

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1962/63 jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 6, punkterna 181 och 182) föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln beräkna till Ersättning till försvarets fastighetsfond: Kasernbyggnaders delfond ett förslagsanslag av 111 650 000 kr. samt till Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond ett förslagsanslag av 33 125 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 41, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 26 januari 1962, föreslagit riksdagen att dels godkänna vid berörda statsrådsprotokoll såsom bilaga fogat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1962/63, dels ock för nämnda budgetår å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen Ersättning till försvarets fastighetsfond: Kasernbyggnaders delfond 112 650 000 kr. och till Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 33 125 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Nyman* och *Eric Peterson* (I: 531) och den andra inom andra kammaren av herr *Carlsson* i Huskvarna *m. fl.* (II: 658), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 41 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1962/63 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsam översyn av förläggningsbeståndet inom försvaret i syfte att möjliggöra en snabbare renovering i de fall där förläggningarna är nedslitna och av såväl sanitära och trivselmässiga som ekonomiska hänsyn är i starkt behov av upprustning.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 658.

Beträffande beräkningen av posten Reparations- och underhållskostnader m. m. har departementschefen framhållit följande.

»Som fortifikationsförvaltningen förutsatt bör underhållsmedel inte för nästa budgetår beräknas under förevarande post vare sig för fastigheter som från och med den 1 juli 1961 övergått till Karlskronavarvet Aktiebolag eller för fastigheter vid Rosersberg som övertagits av civilförsvaret. Kungl. Maj:t har denna dag beslutit om vidtagande av vissa bokföringsåtgärder till följd av att vissa fastigheter överförts till Karlskronavarvet Aktiebolag. För byggnader å Rosersbergsområdet skall enligt Kungl. Maj:ts förslag (prop. 1962: 1, bil. 20) underhållsmedel beräknas under statens allmänna fastighetsfond.

Under en följd av år har särskilda medel beräknats för underhåll av vissa i fastighetsfonden icke invärderade baracker. Jämväl för nästa budgetår beräknar fortifikationsförvaltningen medel för samma ändamål. Medelsanvisningen föreslås emellertid höjd med 25 000 kr. till 450 000 kr. Med hänsyn till underhållskostnadsindex för år 1961 i förhållande till år 1960 och antalet för närvarande i bruk varande baracker i förhållande till tidigare antal beräknar jag för nästa budgetår ifrågavarande underhållskostnader till oförändrat 425 000 kr.

Enligt fortifikationsförvaltningen avses av begärda medel under kasernbyggnaders delfond för iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m. ett belopp av 1 050 000 kr. för en första etapp av arbeten på Älvdalsfältet. Enligt vad jag under hand inhämtat skall beloppet utnyttjas för anläggande av väg inom fältets nordvästra del. Beloppet rymmes inom de beräknade sammanlagda kostnaderna för vägar inom fältet, 2 miljoner kronor (jfr prop. 1961: 123, s. 16). Jag har för avsikt att främdeles återkomma med förslag om förvärv för militärt bruk av ett markområde i anslutning till Skånska luftvärnskårens kasern- och övningsområde. Vid genomförande av ett dylikt förvärv erfordras att vägar anlägges på området. Jag beräknar medel för ändamålet för nästa budgetår i enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag.

Ett stort behov av iståndsättningsarbeten under en följd av år föreligger för att anpassa byggnadsbeståndet efter utvecklingens krav och för att modernisera befästningar. Detta framhöll jag i propositionen 1961: 59 (s. 18) vid anmälan av förslag till stat för fastighetsfonden för innevarande budgetår. Att så är förhållandet framgår också av fortifikationsförvaltningens redogörelse för medelsbehovet under nästa budgetår samt av ytterligare utredning i ämnet som inhämtats vid förevarande frågas beredning inom försvarsdepartementet.

Jag vill understryka att en fortlöpande anpassning är nödvändig icke minst med hänsyn till önskemålen att bereda de värnpliktiga en någorlunda hygglig förlägningsstandard. Härtill kommer som tidigare framhållits i olika sammanhang att otillräckligt underhåll medför risk för betydande kapitalförstörelse.

Fortifikationsförvaltningen har redogjort för de iståndsättningsåtgärder

som avses vidtagas med anlåtande av det för nästa budgetår under kasernbyggnaders delfond för övriga iståndsättningsarbeten äskade beloppet, 28 437 000 kr. Bland annat skall värmekulvertar m. m. anläggas vid Jämtlands fältjägerregemente. Jag vill i anslutning härtill erinra om att nybyggnad av matinrättnings- och mässbyggnad samt värmecentral planeras vid regementet. För nästa budgetår föreslages medelsanvisning under investeringsanslaget Byggnadsarbeten för armén (jfr prop. 1962: 1, bil. 6, s. 331) bör göra det möjligt att uppföra denna byggnad. Jag har därför ej funnit anledning till erinran mot att medel beräknas även för här ifrågavarande arbeten. Av den redogörelse som fortifikationsförvaltningen lämnat framgår att ämbetsverket avser att i fråga om vissa arbeten fördela kostnaderna mellan staten för fastighetsfonden och investeringsanslag under kapitalbudgeten. En dylik uppdelning bör emellertid såvitt möjligt undvikas. I den mån fråga är om arbeten som inte eller endast i lägre grad höjer en fastighets värde bör härvid kostnaderna belasta staten för fastighetsfonden. Som chefen för finansdepartementet anförde vid anmälan av statens allmänna fastighetsfond i årets statsverksproposition (bil. 20, s. 49) undviker man härigenom att byggnaderna erhåller oriktigt höga bruttovärden som konstituerar en för hög tilldelning av procentberäknade underhållsmedel för normalt underhåll. Å andra sidan bör påpekas, att Kungl. Maj:t äger möjlighet att uppskriva värdet av en byggnad. En sådan uppskrivning bör kunna ske om iståndsättning medför ett fortlöpande behov av ytterligare underhållsmedel. I enlighet med vad jag sålunda anförde föreslår jag, att under ifrågavarande delpost under kasernbyggnaders delfond beräknas ytterligare 667 000 kr., utgörande det sammanlagda belopp som enligt fortifikationsförvaltningens beräkningar skulle belasta investeringsanslag som delkostnad för anmälda iståndsättningsarbeten.

Med hänsyn till ovissheten om den framtida användningen av Stockholms örlogsvarvs officers- och underofficersmässar å Skeppsholmen kan jag icke tillstyrka att desamma nu renoveras. För mindre iståndsättningsarbeten under kasernbyggnaders delfond beräknar jag ett belopp av 3 688 000 kr. Då jag med nyss angivna undantag ej funnit anledning till erinran mot fortifikationsförvaltningens beräkningar av medelsbehoven för iståndsättningsarbeten under kasernbyggnaders delfond kommer enligt mina beräkningar medelsbehoven för dylika arbeten under nästa budgetår att uppgå till 28 365 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen har vidare gjort framställning om medelsanvisning under kasernbyggnaders delfond med 1 800 000 kr. för visst byggnadsarbete med anledning av i det föregående behandlad brand. Jag förutsätter emellertid att investeringsmedel skall utnyttjas för detta byggnadsarbete. Jag vill i sammanhanget erinra om att Kungl. Maj:t medgivit att av under kasernbyggnaders delfond för iståndsättningsarbeten under budgetåren 1960/62 avsedda medel ett sammanlagt belopp av 1 350 000

kr. fick disponeras för ombyggnad av den nu genom brand förstörda byggnaden. Detta belopp, som icke kommer att erfordras för avsett ändamål, bör bokräknas vid statberäkningen för nästa budgetår. För iståndsättningsarbeten under kasernbyggnaders delfond föreslår jag i enlighet härmed ett belopp av (28 365 000 — 1 350 000 =) 27 015 000 kr.

För modernisering av befästningar begärda medel torde i huvudsak få användas i enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag. För modernisering av mindre objekt av standardtyp och övriga objekt beräknar jag emellertid 2,4 miljoner respektive 1,4 miljon kronor. Vidare förutsätter jag, att ifrågakvarande medel får tagas i anspråk för moderniseringsarbeten på viss i ämbetsverkets förslag ej upptagen uppehållsplats intill ett belopp av 800 000 kr.

Beträffande beräkningen av de olika posterna i övrigt under de båda delfonderna biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. torde således, i enlighet med sammanställningarna i det föregående (jfr s. 6 och 19), uppföras med ett belopp av 92 302 000 kr., varav 68 112 000 kr. för kasernbyggnaders delfond och 24 190 000 kr. för befästningars delfond.

Beträffande av fortifikationsförvaltningen föreslagna arbeten av iståndsättningskaraktär som beräknas draga en kostnad överstigande 100 000 kr. torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om vilka av dessa som bör komma till utförande.

Jag förutsätter, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att medge den jämkning inom delfonderna mellan de särskilda delposterna inom slutbeloppens ram, som kan finnas erforderlig.»

Beträffande beräkningarna i övrigt av staten för försvarets fastighetsfond hänvisas till statsrådsprotokollet.

Utskottet vill erinra om att de i motionerna påtalade förhållandena under en följd av år vid upprepade tillfällen varit föremål för utskottets uppmärksamhet. Utskottet har sålunda framhållit, att försvarets byggnadsbestånd, särskilt arméns äldre kaserner, vore i dåligt och otillfredsställande skick och att de icke fyllde de krav på standard, som i samhället i övrigt anses självklara. En upprustning och renovering av byggnadsbeståndet vore med hänsyn såväl härtill som till den allvarliga risk för kapitalförstöring, som en långt driven nedpressning av underhållet kunde leda till, av stor angelägenhetsgrad.

Det må också erinras om att den delpost under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond, ur vilka medel anvisas för ifrågakvarande iståndsättningsarbeten, under de senaste fem budgetåren ökats från 7,85 miljoner kronor till 24,58 miljoner kronor, eller, omräknat till 1961 års prisnivå, 10,10 miljoner respektive 25,8 miljoner kronor. För nästa budgetår

har för iståndsättning av kasernetablisement och dylikt beräknats 27,015 miljoner kronor. Den ökade utbyggnadstakten har varit möjlig att framdriva genom att förbättrat fastighetsunderhåll erhållit viss prioritet inom de av statsmakterna beslutade kostnadsramarna för det militära försvaret.

Enligt vad utskottet inhämtat torde fortifikationsförvaltningen med nuvarande organisation icke hinna utföra iståndsättningsarbeten i större omfattning än som planerats för innevarande och nästa budgetår. En omprövning av ämbetsverkets organisation pågår emellertid. Det är att förvänta, att detta kan leda fram till ökad kapacitet på ifrågavarande område.

Utskottet vill i anslutning till det anförda framhålla önskvärldheten av att på längre sikt en bättre balans uppnås mellan försvarets driftbudget och kapitalutgifter. Denna fråga torde emellertid bli föremål för prövning av 1962 års försvarskommitté.

I motionerna har hemställts, att en särskild översyn av kasernbeståndet skyndsamt kommer till stånd. Utskottet vill med anledning härav erinra, att genom vederbörande myndigheters försorg fullständiga planer för iståndsättningsarbeten vid försvaret nyligen upprättats. Dessa planer omspänna tiden fram till år 1970. Vid sådant förhållande torde någon särskild översyn icke vara behövlig, varför motionerna avstyrkas.

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda förslaget till stat för förvarets fastighetsfond för budgetåret 1962/63 icke funnit något vara att erinra. Detsamma tillstyrkes alltså.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) godkänna vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 26 januari 1962 såsom bilaga fogat förslag till stat för förvarets fastighetsfond för budgetåret 1962/63;

b) för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Ersättning till förvarets fastighetsfond: Kasernbyggnaders delfond 112 650 000 kr.,

Ersättning till förvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 33 125 000 kr.;

II. att motionerna I: 531 och II: 658 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 mars 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Bergman, Ragnar Bergh, Fritz Persson, Bengtson, Bengt Gustavsson, fru Myrdal, herrar Manne Olsson och Per-Olof Hanson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Nilsson i Göingegården, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Carbell, Gustafsson i Skellefteå, Eskel, fru Holmberg, herrar Blomkvist och Antonsson.